

Várallyay György 1900—1954

1954. augusztus 9-én Várallyay György elhunytával a magyar agrokémia kiváló munkását vesztette el. Várallyay Györgyben kettős tehetség egyesült szerencsés módon, növénytermesztésünk fejlesztésének kérdéseit a gazda és a vegyész szemével tudta szemlélni s ez a kettős szemlélet irányította kutatásaiban, amelyekkel mind a növénytermesztés, mind az agrokémia ügyét előbbre vitte.

Várallyay György, kisbirtokos család sarja, 1900-ban született a sopron-megyei Kisgerezden. Mint gyermek részt vett a földműves család munkájában, s iskoláztatásának évei alatt is szünidejét a kis gazdaságban munkával töltötte. Ez az idő kétségtelenül mély nyomokat hagyott kedélyében, megismerte a földműves élet szépségeit, de meglátta azokat a nagy nehézségeket is, amelyekkel a föld megművelőjének állandóan küzdenie kell, s már ekkor felébredt benne az elhatározás, hogy tanulni fog s tudását a földművelés hasznára fordítja. A középiskolát Sopronban elvégezve a Műegyetemre iratkozott be, s itt 1923-ban vegyészmérnöki oklevelet szerzett. Műegyetemi tanulmányai során érdeklődése főképpen a mezőgazdasági vegytan felé fordult. Tudását eleinte a kaposvári cukorgyár laboratóriumában értékesítette s gyarapította, majd az állam szolgálatába lépett. 1928-tól 1930-ig 'Sigmond Elek oldalán működött az Országos Chemiai Intézet Talajtani Osztályán. Ez az idő nagy hatással volt agrokémiai szemléletének kifejlődésére; majd mint a soproni s később a debreceni talajtani laboratórium vezetőjének alkalma nyílt arra, hogy a növénytermesztés agrokémiai vonatkozásait igen változatos körülmények között tanulmányozza. Tudományos tevékenysége előtt új tér nyílt 1936-ban, amikor Dworak Lajos meghívására a Magyaróvári Országos Növénytermesztési Kísérleti Intézetéhez ment át, ahol 1948-ig működött. Az intézet átszervezése után a kibővített Mezőgazdasági Kísérleti Intézetnél dolgozott tovább, mint az agrokémiai osztály vezetője.

Várallyay az agrokémia terén tevékenységét a soproni vegykísérleti állomáson kezdte meg. Figyelme a talaj felé fordult, mérlegelte a talajnak mind ama tulajdonságait, amelyek a termések nagyságát megszabják, hogy ezek ismeretében hasznos tanácsokat adhasson a nagyobb termések elérésére. Egy ilyen tulaj-

donság, amelynek agrokémikusaink a műtrágyázási tanácsadásnál alapvető jelentőséget tulajdonítanak, a talajnak ú. n. könnyen oldható tápanyagtartalma. Egy része a módszereknek, amelyekkel az agrokémikusok a talaj könnyen oldható tápanyagtartalmát megállapítani igyekeznek, egy már régebbi elgondoláson épül fel, nevezetesen azon, hogy a növény gyökere savat választ ki, a sav oldja a talaj ásványos anyagait s a feloldódott tápanyagot a gyökér felveszi. Ebből az elgondolásból kiindulva számos eljárást dolgoztak ki, ezek lényege az, hogy a talajt híg savoldattal kezelik s megállapítják, mennyi foszforsav és kálium oldódott fel. Ha ez az érték egy bizonyos határértéket nem ér el, a talajt az illető tápanyagban szegény talajnak minősítik.

Várallyay vizsgálódásai alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a határértékes módszerek nem lehetnek általános érvényűek, a trágyahatásra a tápanyag tartalom kívül a talaj egyéb tulajdonságai és a növénytermesztés tényezői is hatással vannak. Dworak a 30-as évek elején felhívta figyelmét arra, hogy bizonyos körülmények közt a talaj a beléadott műtrágya hatóanyagát megkötí, s az nehezen oldhatóvá válik, ez különösen a foszforra és a kálira vonatkozik. A meghatározást ezért olyan módszerrel kell végezni, amelyik erre a körülményre tekintettel van. Másrészt a talajban végbemenő biológiai folyamatok hatására is nagy változások mehetnek végbe a tápanyagok oldhatósága terén. Ez erősen befolyásolhatja a talaj könnyen oldható nitrogén vegyületeinek oldhatóságát. Az elemzés útján nyert határértékeket tehát bizonyos óvatossággal kell mérlegelni.

Vizsgálódásai folyamán Várallyay felismerte a talajtípus nagy jelentőségét a tápanyag feltáródás körülményeire, s nagy gonddal végzett műtrágyázási kísérletei s az ezek kapcsán végzett talajelemzése alapján a határértékek új skáláját állította fel, mely a talajtípusra és a növény természetére is tekintettel van. Várallyay a műtrágyázási tanácsadást így biztosabb alapokra fektette. A talajelemzésnek a gyakorlatban való igénybe vételét megkönnyíti az, hogy diagnosztikai eljárásához Várallyay gyorsan elvégezhető, tömegvizsgálatokra is alkalmas módszereket választott, a könnyen felvehető nitrogén meghatározására egy új módszert, az érleléses talajvizsgálati eljárást dolgozott ki, amelyet a külföld is használ.

Sokat foglalkozott Várallyay az üzemi talajtérképezés többi kérdésével is. Az üzemi talajtérképezésre fontos szerep vár mezőgazdaságunk fejlesztése terén. Az ország különböző részeiben folyó nagy arányú kísérletező munka eredményeinek a gyakorlatba való átvitelénél az egyes gazdaságok talajviszonyait megfelelő módon feltüntető talajtérképnek alapvető jelentősége van. Várallyay munkálkodása lényegesen hozzájárult az üzemi talajtérképezés módszerének kidolgozásához, az hogy az üzemi talajtérképezés a legutóbbi években nagyobb arányokban megindulhatott, nagy részt Várallyay kutató tevékenységéhez fűződik.

Állandóan foglalkoztatták Várallyayt a műtrágyázást irányító kísérletek és vizsgálatok is, s számos tanulmánnyal járult hozzá ismereteink bővítéséhez. Sok más közleménye tesz tanuságot egyéb vizsgálatairól is, amelyeket a növénytermesztés sok más agrokémiai vonatkozású időszakos kérdésével kapcsolatosan végzett. Lapunknak állandó munkatársa volt s világos fejtegetései olvasó közönségünk előtt az agrokémia több fogas kérdését világították meg jó magyarsággal megírt tanulmányok keretében.

Várallyay György 25 éves működésével kiérdemelte azt a vezető szerepet, amelyet országunkban az agrokémia művelői közt betöltött. Munkái maradandó emlékei hazánk földművelése érdekében kifejtett tevékenységének, s mindazok akik őt közelebbről ismerték kegyelettel gondolnak a megnyerő modorú, az ellenkező véleményt mindig türelmesen meghallgató és megvitató kutatóra.

BALLENEGGER RÓBERT